

2.

KEVAD ASUNDUSTALUS

Pärast oktoobrituisku möödunud sügisel olid nad kõik linna kolinud ja Laura oli seal veidi aega koolis käinud. Siis olid tormid kooli sulgenud ja kogu tolle pika talve olid lumetuisud majade vahel ulgunud, lõigates inimesed üksteisest ära, nii et päev päeva ja öö öö järel polnud läbi keerleva lume näha mingit valgust ega kuulda ühtki häält.

Kogu pika talve olid nad olnud kobaras koos väikeses köögis, külmetavad ja näljased, ning rabanud pimedas ja pakases rasket tööd teha, et keerutada kokku heina tule hoidmiseks ja jahvatada kohviveskis nisu igapäevase leiva jaoks.

Terve selle pika-pika talve oli ainsaks lootuseks see, et ükskord peab talv lõppema, ükskord peavad tormid lakkama, päike hakkab jälle soojalt paistma

ning nemad pääsevad taas linnast minema ja lähevad tagasi oma asunikutallu.

Nüüd oli kevadeaeg. Dakota preeria laius nii sooja ja eredana päikesepaistes, et ei tundunud võimalik, et tolle raske talve tuuled ja lumesajud oleks sealt kunagi üle pühkinud. Kui imetore see oli – olla jälle tagasi oma maadel! Laura ei soovinud midagi rohkemat, kui lihtsalt õues viibida. Talle tundus, et tal ei saa kunagi küllalt päikesepaistest, mis ta kontidesse imbus.

Koidu ajal, kui ta läks sooserva kaevule, et tuua hommikune ämbritäis värsket vett, tõusis päike kõiges värvide hiilguses. Põldlöökesed kerkisid lõõritades kastemärjalt rohult lendu. Preeriajänesed hüplesid raja kõrval, säravad silmad ümbrust jälgimas ja pikad kõrvad võbisemas, kui nad õrnalt oma noortest rohulatvadest koosnevat hommikueinet näksisid.

Laura püsis asunikuonnis ainult nii kaua, et vesi käest panna ja piimaämber haarata. Ta jooksis välja nõlvakule, kus lehm Ellen magusat noort rohtu mugis. Ellen seisis vaikselt mäletsedes, kui Laura teda lüpsis.

Sooja ja magusana tõusis värskel piimal lõhn üleskerkiva vahu sisse suhisevatest jugadest ja segunes kevade aroomidega. Laura paljad jalad olid kastese rohu sees märjad ja külmad, päikesepaiste tema kaelal soe ja Elleni külge ta põse vastas veel soojem. Elleni vasikas hädaldas oma väikese kõie otsas ärevalt ning Ellen vastas talle rahustava muugimisega.

Kui Laura oli viimased koored piimatilgad välja lüpsnud, tassis ta ämbri majja. Mamma kallast natuke värsket sooja piima vasika pange. Ülejäänud kurnas ta läbi puhta valge riide plekist piimanõudesse ja Laura vedis need ettevaatlikult alla keldrisse, kuni mamma eelmise päeva piima pealt paksu koort riisus. Siis kallast ta kooritud piima vasika ämbriks ja Laura viis selle näljasele vasikale.

Vasika jooma õpetamine polnud lihtne, aga see oli alati huvitav. Nõrgalt jalul seisev vasikabeebi oli sündinud usuga, et tal tuleb oma väikese punase nudipeaga kõvasti nügida, et piima saada. Nii et kui ta piima lõhna tundis, proovis ta ämbrit puksida.

Laura pidi teda takistama piima ümber ajamast kui vähegi võimalik ja talle joomist õpetama, sest vasikas ise ei osanud. Ta kastis sõrmed piima sisse, lasi vasika karedal keelel neid lutsida ja juhtis õrnalt ta nina alla, ämbriks oleva piima poole. Järsku tõmbas vasikas endale piima ninna, aevastas selle suure hooga välja, nii et piima pritsis ämbriks laiali, ja puskis siis ämbriks kogu jõuga. Ta puskis nii kõvasti, et Laural oleks ämber peaaegu käest minema pääsenud. Sahmakas piima lendas üle vasika pea ja pritsmed tegid Laura kleidiesise märjaks.

Niisiis hakkas ta kannatlikult otsast peale, kastes sõrmed vasikale lutsimiseks piima sisse, püüdes piima

ämbris hoida ja õpetades vasikat jooma. Lõpuks oligi osa piimast vasika kõhus.

Siis tõmbas Laura köietamisvaiad maast välja. Ükshaaval juhtis ta Elleni, vasikabeebi ja aastavanuse mullika uutele kohtadele pehmes jahedas rohus. Ta vajutas rauast vaiad sügavale maasse. Päike oli nüüd täies kõrges, taevast oli sinine ja kogu maa koosnes tuules voogavatest rohulainetest. Ning mamma hõikas teda.

„Tee ruttu, Laura! Hommikusöök ootab!”

Majakeses pesi Laura kiiresti pesukausi juures näo ja käed. Ta viskas vee silledava kaarena välja rohu peale, kus päike selle kiiresti ära kuivatab. Ta libistas kam-miga läbi juuste, üle pealae kuni rippuva patsini. Enne hommikusööki polnud kunagi aega pikka patsi lahti harutada, juukseid korralikult läbi harjata ja uuesti palmitseda. Ta teeb seda siis, kui hommikused toimetused on tehtud.

Istunud oma kohale Mary kõrval, vaatas ta üle puhta punaseruudulise laudlina ja läikivate nõude väikest õde Carriet ja pisiõde Grace'i, kummagi hommikusest pesust õhetavat näokest ja säravaid silmi. Ta vaatas papat ja mammat, nii rõõmsaid ja naeratavaid. Ta tundis pärani avatud uksest ja aknast tulevat leebet hommikutuult ning ohkas õnnelikult.

Papa vaatas talle otsa. Ta teadis, mida Laura tunneb. „Mulle endale tundub ka kõik päris kena,” ütles ta.

„On küll kaunis hommik,“ nõustus mamma.

Papa rakendas siis pärast hommikusööki hobused Sami ja Davidi vankri ette ja sõitis nendega välja preeriasse, maja juurest ida poole, kus ta maisi jaoks maad kündis. Mamma võttis ülejäänute päevatöö oma hoole alla ja kõige rohkem meeldisid Laurale need päevad, kui ta ütles: „Ma pean aias töötama.”

Mary pakkus ennast innukalt tubaseid töid tegema, et Laura võiks mammat aidata. Mary oli pime. Aga isegi aegadel enne seda, kui sarlakid olid ta selgetest sinistest silmadest nägemise võtnud, polnud talle kunagi meeldinud töötada väljas päikese ja tuule käes. Nüüd oli ta rõõmus, et sai toas kasulik olla. Ta ütles reipalt: „Ma pean töötama seal, kus saan sõrmedega näha. Ma ei suudaks kõpla ees hernevarre ja umbrohu vahel vahet teha, aga ma võin nõusid pesta ja voodeid teha ja Grace'i järele vaadata.”

Carrie oli samuti uhke, sest kuigi ta oli väikest kasvu, oli ta kümme aastat vana ja oskas Maryt kõigis majapidamistöodes abistada. Nõnda läksid mamma ja Laura välja aeda tööle.

Praegusel ajal tulid inimesed idast, et ennast kõikjale preeriasse sisse seada. Nad ehtasid uusi asunikuonne itta ja lõunasse ning läände teisele poole Suursood. Iga paari päeva tagant läks mõni vanker mööda, juhitud võorastest, kes liikusid üle sookaela ja edasi põhja poole

linna ning tulid sealt tagasi. Mamma ütles, et nendega on aega tuttavaks saada, kui kevadtööd läbi saavad. Kevadel pole külaskäimiseks aega.

Papal oli uus ader, löikeader. See oli preeriamätaste üleskündmiseks suurepärase. Sellel oli teravate servadega ratas, mida nimetati adranoaks ja mis veeres pärisadra ees, löigates mättaid läbi. Talle järgnes terav terasest künniader, mis lõhkus allpool tiheda rohujuurestiku ära ning adrahõlm tõstis pika sirge servaga mättariba üles ja keeras selle tagurpidi. Mättariba oli täpselt kolmkümmend sentimeetrit lai ja nii sirge, nagu oleks käsitsi löigatud.

Kõik olid uue adra üle väga õnnelikud. Nüüd viskasid Sam ja David end pärast päevatööd rõõmsalt pikali, veeretasid ennast, lingutasid kõrvu ja vahtisid preerias ringi, enne kui asusid rohtu nosima. Nad ei olnud sel kevadel kündmisest ära kurnatud, nukrad ja sünged. Ja papa polnud liialt väsinud, et õhtulauas nalja visata.

„Tuhat ja tuline, see ader teeb töö iseenesest ära,” ütles ta. „Kõigi nende uute leiutistega pole mehel muskleid vajagi. Ühel õhtul võtab see pähe muudkui edasi panna ja meie vaatame hommikul aknast välja ning näeme, et ader on ise pool hektarit või hektari üles kündnud... pärast seda, kui mina ja hobused oleme õhtule läinud.”

Mättaribad lebasid alaspidi vagude vahel, läbi-
lõigatud rohujuured täppidena mulla seest paistmas.
Värskest aetud vagu oli paljastele jalgadele mõnusalt
jahe ja pehme ning Carrie ja Grace liikusid sageli adra
järel ja mängisid. Laura oleks tahtnud sedasama teha,
aga ta käis nüüd juba viieteistkümnendat eluaastat –
liiga suur selleks, et puhtalt lõhnava värske mulla sees
mängida. Pealegi pidi Mary õhtupoolikuti jalutamas
käima, et natuke päikest saada.

Nõnda siis, kui hommikused toimetused olid
tehtud, viis Laura Mary preeriasse jalutama. Kevadlilled
õitsesid ja pilvede varjud libisesid üle rohuste nõlvade.

Oli kummaline, et kui nad väikesed olid, oli Mary
olnud see vanem õde ja sageli kamandaja, aga nüüd,
kui nad olid vanemad, tundusid nad olevat sama-
ealised. Neile meeldisid pikad ühised jalutuskäigud
tuule ja päikese käes, mil nad korjasid kannikesi ja
tulikaid ning närised oblikaid. Oblikate kenadel krussis
lilladel õitel, ristikheina moodi lehtedel ja peenikestel
vartel oli kirbe maitse.

„Oblikas maitseb kevade järele,” ütles Laura.

„See maitseb tegelikult natuke sidruniessentsi
moodi, Laura,” parandas Mary leebelt. Enne kui ta
oblika suhu pistis, küsis ta alati: „Kas sa vaatased hoo-
lega järele? Oled sa kindel, et selle peal putukaid ei
ole?”

„Pole seal kunagi mingeid putukaid,” protestis Laura. „Preeria on nii puhas! Teist nii puhast paika pole olemaski.”

„Aga vaata ikkagi järele,” palus Mary. „Ma ei taha kogu Dakota territooriumi ainsat putukat endale sisse süüa.”

Nad naersid üheskoos. Mary oli nüüd nii muretu, et tegi sageli sellist nalja. Tema nägu oli suvekübara all sedavõrd rahulik, ta sinised silmad nii selged ja hääl rõõmus, et ta ei paistnud üldse pimeduses kõndivat.

Mary oli alati hea tüdruk olnud. Mõnikord oli ta lausa nii tubli, et Laura suutis seda vaevu välja kannata. Aga nüüd tundus ta teistsugune. Ükskord küsis Laura talt selle kohta.

„Sa püüdsid ikka nii tubli olla,” ütles Laura. „Ja olidki, alati. See ajas mind mõnikord nii vihale, et oleksin tahtnud sulle virutada. Aga nüüd oled sa tubli ilma püüdmatagi.”

Mary kangestus. „Oi, Laura, kui kohutav! Kas sa nüüd ka tahad mulle mõnikord virutada?”

„Ei taha, mitte kunagi,” vastas Laura ausalt.

„Täitsa ausalt? Ega sa ei ole lihtsalt minu vastu kena sellepärast, et ma olen pime?”

„Ei! Päris ausalt ei, Mary. Ma vaevalt mõtlen selle peale, et sa pime oled. Ma... ma olen lihtsalt rõõmus, et sa mu õde oled. Tahaksin sinu moodi olla. Aga ma

arvan, et ei suuda seda kunagi,” ohkas Laura. „Ma ei saa aru, kuidas sa ometi võid nii üdini hea olla.”

„Tegelikult ma ei olegi,” ütles Mary. „Ma püüan küll, aga kui sa teaksid, kui tõrksa ja õelana ma end mõnikord tunnen; kui sa teaksid, milline ma tegelikult sisimas olen, ei tahaks sa minu moodi olla.”

„Ma tean, milline sa sisimas oled,” vaidles Laura vastu. „Seda on kogu aeg näha. Sa oled alati ülimalt kannatlik ja sa pole mitte vähimalgi määral õel.”

„Ma tean, miks sa tahtsid mulle virutada,” ütles Mary. „See oli sellepärast, et ma uhkeldasin. Ma ei tahtnud tegelikult hea olla. Ma tahtsin lihtsalt uhkeldada, kui tubli väike tüdruk ma olen, ja sellega, et olin edev ja uhke, olin ma virutamise ära teeninud.”

Laura oli rabatud. Siis tundus talle järsku, et ta oli seda kogu aeg teadnud. Aga sellegipoolest polnud see Mary kohta tõsi. Ta väitis: „Oh ei, sa ei ole selline, tegelikult mitte. Sa oled hea tüdruk.”

„Me kõik oleme äärmiselt rikutud ja kaldume kurjusele, justnagu tulesädemed lendavad alati ülespoole,” ütles Mary piibli sõnadega. „Aga sellest pole lugu.”

„Mis asja?” hüüatas Laura.

„Ma mõtlen sellega, et ma ei usu, et me peaksime nii palju iseenda peale mõtlema – sellest, kas me oleme head või halvad,” seletas Mary.

„Aga taevake! Kuidas saab keegi olla hea ilma selle peale mõtlemata?” küsis Laura.

„Ma ei tea. Võib-olla ei saagi,” möönis Mary. „Ma ei tea, kuidas seda täpselt öelda, mida ma mõtlen. Aga... asi ei ole niivõrd mõtlemises kui lihtsalt teadmises. Lihtsalt Jumala headuses kindel olemises.”

Laura jäi seisma ja nii ka Mary, sest ta ei sõandanud edasi astuda, ilma et Laura käsi ta käevangus oleks teda juhtinud. Seal Mary siis seisis keset rohelist ja õitsvat rohtu, mis kilomeetrite ulatuses tuules lainetas, avara sinise taeva all, kus sõudsid valged pilved – ja ta ei näinud seda. Kõik teavad, et Jumal on hea. Aga Laurale tundus, et Mary peab selles mingil erilisel moel kindel olema.

„Sina oled kindel, eks ju?” küsis ta.

„Jah, nüüd olen ma selles kogu aeg kindel,” vastas Mary. *„Issand on mu karjane, mul pole millestki puudust. Haljale aasale paneb ta mind lebama, hingamisveele saadab ta mind.”* Minu meelest on see kõigist kõige ilusam psalm. Miks me siin seisma jääme? Ma ei tunne kannikeste lõhna.”

„Me jõudsime juttu ajades pühvlite püherdamispaiga juurde,” ütles Laura. „Me läheme seda teed tagasi.”

* Piibel. Eesti Piibliselts, Tallinn 2010, Ps 23:1–2. *Siin ja edaspidi tõlkija märkus.*

Kui nad tagasi pöördusid, nägi Laura madalat künkanõlva, mis tõusis Suursoo kareda rohu seest väikese asunikuonnini. Onn tundus vaevalt suurem kui kanakuur oma poolkatusega, mis kaldus ülespoole ja lõppes siis ära. Mätastest tall paistis vaevu lokkava rohu seest välja. Nende taga sõid Ellen ja tema kaks vasikat rohtu ning ida pool pani papa äsja ülesküntud maa peale maisi maha.

Ta oli üles kündnud nii palju maad, kui jõudis, enne kui maapind liiga kuivaks muutus. Ta oli eelmisel aastal küntud maa ära äestanud ja sinna oad külvanud. Nüüd, kott seemnemaisiga õlarihma külge kinnitatud ja kõblas käes, liikus ta aeglaselt üle mättase põllu.

„Papa paneb maisi maha,” rääkis Laura Maryle. „Lähme sealtkaudu. Siin ongi juba pühvlite paik.”

„Ma tean,” ütles Mary. Nad seisatasid hetkeks, hingates sügavalt sisse soojade kannikeste aroomi, mis tõusis neist tihkelt nagu mesi. Pühvlite püherduspaik, täpselt ümmargune ja preeriasse asetunud justkui kauss, meeter või veidi rohkem sügav, oli paksult kannikes- tega kaetud. Tuhanded, miljonid, nii tihedalt koos, et varjasid omaenda lehed ära.

Mary vajus nende keskele maha. „Mmmmm!” õhkas ta. Ta sõrmed kompisid õrnalt õielehtede merd ja libisesid mööda peenikesi varsi alla, et neid noppida.

Kui nad põllust mööda läksid, hingas ka papa sügavalt sisse kannikeste lõhna. „Oli tore jalutuskäik, tüdrukud?” naeratas ta neile, kuid ei katkestanud tööd. Ta kobestas kõplaga lapikese maad, tegi sinna tillukese lohu, poetas lohku neli maisitera, tõmbas neile kõplaga mulda peale, tampis saapaga kõvasti kinni ja astus siis edasi, et järgmist künkakest teha.

Carrie tuli tõtates, et nina kannikeste sisse matta.

Ta vaatas Grace'i järele ja Grace ei nõustunud mängima mitte kuskil mujal kui põllul, kus papa oli.

Grace'i võlusid vihmaussid. Iga kord, kui papa kõbla maasse löi, jälgis ta, kas mõni ilmub nähtavale, ja itsitas, nähes, kuidas pikk peenike vihmauss teeb ennast paksuks ja lühikeseks, pugedes kähku uuesti mulla sisse.

„Isegi kui ta pooleks lõigatakse, teevad mõlemad pooled niimoodi,” ütles ta. „Miks, papa?”

„Nad tahavad mulla sisse minna, ma arvan,” vastas papa.

„Miks, papa?” päris Grace.

„Noh, lihtsalt tahavad,” sõnas papa.

„Miks nad tahavad, papa?”

„Miks sina tahad mulla sees mängida?” küsis papa vastu.

„Miks, papa?” jätkas Grace. „Mitu maisi sa paned?”

„Maisitera,” parandas papa. „Neli tera. Üks, kaks, kolm, neli.”

„Üks, kaks, neli,” ütles Grace. „Miks, papa?”
„See on lihtne...” vastas papa.

*Rästale üks,
varesele teine,
see jätab kasvama
kaks tükki meile.*

Aias kasvas nüüd kõik. Rohelised köögiviljad – redised, salat ja sibulad – olid tillukeste ridadena üles tulnud. Herneste esimesed kokkukortsutatud lehed pressisid end ülespoole. Noored tomatitaimed seisisid oma peenikeste varodega, sirutades laiaili esimesi pitsilisi lehti.

„Ma viskasin aiale pilgu peale, see tahab kõplamist,” ütles mamma, kui Laura kannikesed vette pani, et õhtusöögilauale head lõhna anda. „Ja ma arvan, et oad tulevad ka iga hetk üles, nii soojaks on läinud.”

Korraga ühel palaval hommikul pistsidki oad pea mullast välja. Grace avastas need ja tuli erutusest kiljudes seda mammale ütlema. Kogu selle hommiku polnud võimalik teda nende juurest ära meelitada. Palja maa peale tekkis uba oa järel, vars lahti keerdumas nagu terasvedru, ning väljas päikese käes hoidsid lõhenenud oa pooled ikka veel otsast koos kaht kahvatut paarislehte. Iga kord, kui uba maa seest välja poksatas, kiljatas Grace jälle.

Nüüd, kui mais oli maha pandud, ehtas papa asunikuonnile puuduvat poolt juurde. Ühel hommikul pani ta maha põrandatalad. Siis tegi ta valmis sõrestiku ja Laura aitas tal selle püsti ajada ning loodinööri järgi sirgelt hoida, kuni papa selle kinni naelutas. Ta pani paika vooderdise ja akna raamistuse. Siis paigaldas ta sarikad, et teha katusele teine kaldus külj, mida varem polnud.

Laura oli talle kogu aeg abiks, Carrie ja Grace jälgisid neid ning korjasid üles kõik naelad, mis papal kogemata maha kukkusid. Isegi mamma veetis mõne jõudehetke seda pealt vaadates. Põnev oli näha, kuidas osmikust tehakse maja.

Kui see valmis sai, oli neil kolm tuba. Uus osa koosnes kahest tillukesest magamistoast, kummalgi oma aken. Nüüd pole voodid enam eestosas.

„Siinkohal lööme kaks kärbest ühe hoobiga,” ütles mamma, „ühendame kevadise suurpuhastuse ja kolimise.”

Nad pesid aknakardinad ja tekid ära ning riputasid need välja kuivama. Siis küürisid nad uusi aknaid, kuni need lausa särasid, ja riputasid nende ette uued kardinad, mis olid tehtud vanadest linadest ning Mary tillukeste pistetega kaunilt palistatud. Mamma ja Laura panid uutesse tubadesse üles voodiraamid, mis kõik olid valmistatud värsketest puhtuse järgi lõhnavatest

laudadest. Laura ja Carrie täitsid voodikotid kõige parema heinaga kuhja keskelt ning tegid voodid üles linadega, mis olid veel mamma triikimisest soojad, ja preeriaõhu järgi lõhnavate puhaste tekkidega.

Siis küürisid ja nühkisid mamma ja Laura puhtaks iga tolli vanast osmikust, mis oli nüüd eestuba. See oli ruumikas, sest seal polnud enam voodeid, olid vaid pliit ja kapid ja laud ja toolid ja nipsasjariiu. Kui see oli ideaalselt puhas ja iga asi oma kohal, seisis nad kõik ja imetlesid seda.

„Sa ei peagi seda minu jaoks nägema, Laura,“ ütles Mary. „Ma tunnen, kui avar ja värske ja ilus see on.“

Uued, värsked, targeldatud valged kardinad liikusid lahtise akna juures tasakesi tuule käes. Puhtaks nühitud laudseinad ja põrand olid mahedad kollakashallid. Kimp anemoone ja õitsvat heina, mis Carrie oli korjand ja lauale sinisesse vaasi pannud, tundusid kevade tuppä toovat. Nurgas seisis stiilse ja kaunina lakitud pruun nipsasjariiu.

Õhtupooliku valgus tõi esile raamatute kuldsed pealkirjad alumisel riiulil ja riiul ülalpool sädeles kolm klaaskastikest, igaühel peal pisikesed maalitud õied. Nende kohal järgmisel riiulil särasid kella klaasist sihverplaadil kullatud lilled ja selle vasest pendel helkis edasi-tagasi kõikudes. Veel kõrgemal, kõige ülemisel riiulil oli Laura valgest portselanist ehtekarp,

mille kaant ilustas tilluke kuldne tass koos alustassiga, ning selle kõrval valvas Carrie pruun-valge portselanist kutsu.

Seinale uute magamistubade uste vahel riputas mamma puust riiuli, mille papa oli talle kaua aega tagasi Wisconsinis suures metsas jõuluningiks nikerdanud. Iga pisike lill ja leht, väike väät riiulikese servas ning suuremad väädid, mis keerduvad suure täheni selle tipus, olid ikka veel sama täiuslikud nagu siis, kui ta nad oma liigendnoaga välja voolis. Veel vanem – vanem, kui Laura mäletas – oli riiulil seisev mamma roosa ja valge ja naeratav portselanist karjusneiu.

See oli imeilus tuba.